

Anonymiseret udgave

Oversættelse

C-613/20 – 1

Sag C-613/20

Anmodning om præjudiciel afgørelse

Dato for indlevering:

18. november 2020

Forelæggende ret:

Landesgericht Salzburg (Østrig)

Afgørelse af:

10. november 2020

Sagsøger:

CS

Sagsøgt:

Eurowings GmbH

KENDELSE

Landesgericht Salzburg har som appeldomstol [udelades] i sagen mellem sagsøgeren CS, [udelades] [udelades] og sagsøgte Eurowings GmbH, [udelades] Düsseldorf, [udelades] vedrørende betaling af 250,00 EUR samt renter og sagsomkostninger foranlediget af sagsøgerens appel af Bezirksgericht Salzburgs dom af 3. juli 2020 [udelades] afsagt følgende kendelse:

I. Den Europæiske Unions Domstol forelægges i henhold til [artikel] 267 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) følgende spørgsmål til præjudiciel afgørelse:

I. Kan en strejke blandt et luftfartsselskabs medarbejdere på opfordring af en fagforening med henblik på at opnå lønkrav og/eller sociale ydelser, udgøre en »usædvanlig omstændighed« som omhandlet i artikel 5, stk. 3, i forordning (EF) nr. 261/2004?

2. Gælder dette i det mindste,

a) såfremt datterselskabets medarbejdere tilslutter sig opfordringen til strejke mod koncernens moderselskab (Lufthansa AG) med henblik på at støtte krav, som forfølges af medarbejdere ved koncernens moderselskab gennem en fagforening, og

b) navnlig, såfremt strejken i datterselskabet »selvstændiggøres«, efter at der er opnået enighed i moderselskabet, idet fagforeningen uden kendelige grunde fastholder strejken og endda udvider den, og datterselskabets kabinepersonale følger denne opfordring?

3. Er det forhold, at det transporterende luftfartsselskab har hævdet, at [org. s. 2] opfordringen til strejke uden grund er blevet fastholdt og endda tidsmæssigt udvidet, selv om koncernens moderselskab har opfyldt kravene, tilstrækkeligt for, at selskabet dermed har godtgjort, at der foreligger en usædvanlig omstændighed, og hvem falder det til last, hvis der er uklarhed om de nærmere faktiske omstændigheder?

4. Kan en strejke i sagsøgtets datterselskab, som den 18. oktober 2019 blev varslet for den 20. oktober 2019 i perioden fra kl. 5.00 til kl. 11.00, og som ydermere den 20. oktober 2019 kl. 5.30 blev spontant udvidet til kl. 24.00, udgøre en omstændighed, som faktisk ikke længere kunne kontrolleres?

5. Er foranstaltninger såsom udarbejdelsen af en alternativ flyveplan og afhjælpning af aflyste flyvninger forårsaget af manglende kabinepersonale ved hjælp af subcharter, idet der tages særligt hensyn til destinationer, der ikke eller kun vanskeligt er tilgængelige ad landvejen, og sondringen mellem indenlandske flyvninger i Tyskland og flyvninger inden for Europa, passende forholdsregler, når det desuden tages i betragtning, at kun 158 ud af de i alt 712 flyvninger, som skulle have været gennemført på denne dato, måtte aflyses?

6. Hvilke beviskrav skal der stilles til det transporterende luftfartsselskabs anbringende om, at der er blevet truffet alle de teknisk og økonomisk mulige forholdsregler, der med rimelighed kunne træffes?

II. Sagen vedrørende sagsøgerens appel udsættes på Den Europæiske Unions Domstols præjudicielle afgørelse.

PRÆMISSER:

1. Faktiske omstændigheder:

Sagsøgeren havde reserveret en flyvning (flynummer EW 8143) med sagsøgte den 20. oktober 2019 fra Salzburg til Berlin (Tegel). Den planlagte afgangstid i Salzburg var 21.05. Den planlagte ankomsttid i Berlin var 22.15. Strækningen mellem de to destinationer er mindre end 1500 km. Sagsøgeren kunne ikke

benytte flyvningen, da denne som følge af en strejke blandt sagsøgtes kabinepersonale (hvilket er uomtvistet) måtte aflyses.

Strejken blev organiseret af fagforeningen »UFO« (Unabhängige Flugbegleiterorganisation e. V.). Strejken skete i forbindelse med lønforhandlinger med moderselskabet i sagsøgtes koncern (Lufthansa AG) [org. s. 3]. For at drive forhandlingerne fremad og lægge pres på koncernens moderselskab, blev strejken den 18. oktober 2019 udvidet til datterselskabernes (Sunexpress Deutschland, Germanwings og Eurowings) medarbejdere. 712 af sagsøgtes flyvninger den 20. oktober 2019 var berørt. Strejken, som oprindeligt var begrænset til formiddagen (kl. 5.00-11.00), blev samme dag med kort varsel forlænget til midnat. Forlængelsen af perioden medførte, at den flyveplan, der var udarbejdet for denne dag, ikke kunne overholdes. På grund af den gennemførte omstrukturering af flyveplanen måtte sagsøgte aflyse 158 flyvninger, herunder sagsøgerens flyvning.

2. Parternes påstande og anbringender:

Sagsøgeren har nedlagt påstand om betaling af kompensation på 250,00 EUR i henhold til artikel 7, stk. 1, litra b), i forordning (EF) nr. 261/2004, eftersom en strejke, som sagsøgte er ansvarlig for, blandt kabinepersonalet medførte, at flyvningen blev aflyst. Denne strejke udgør ifølge sagsøgeren ikke en usædvanlig omstændighed som omhandlet i artikel 5, stk. 3, i forordning (EF) nr. 261/2004, men er derimod sagsøgtes ansvar. Strejken skyldtes formentlig omstrukturingsforanstaltninger hos sagsøgte selv og kunne således gennem passende forhandlinger og aftaler være blevet forhindret af sagsøgte på et tidligt tidspunkt. Lønkonflikter er ifølge sagsøgeren en del af et luftfartsselskabs normale drift. Den aftale, der senere blev indgået, viser, at det var muligt for sagsøgte at bilægge konflikten, og at strejken dermed skyldtes selskabets interne beslutninger. Strejken var ifølge sagsøgeren en del af sagsøgtes sædvanlige aktivitetsudøvelse og var heller ikke uden for sagsøgtes kontrol.

Sagsøgte har bestridt sagsøgerens krav og gjort gældende, at aflysningen af flyvningen skyldtes usædvanlige omstændigheder. Strejken blev den 14. oktober 2019 kun varslet over for Lufthansa AG, men den 18. oktober 2019 udvidet til dets datterselskaber og dermed også til sagsøgte. Perioden for strejken blev først varslet til kl. 5.00-11.00 og først den 20. oktober 2019 spontant og uden forvarsel udvidet til midnat af fagforeningen. Dette blev meddelt sagsøgte kl. 5.30 samme dag, og dermed var den nødplan, der var udarbejdet for den oprindelige periode, forældet. Sagsøgte kunne på den omtvistede flyvedag kun gennemføre 158 af de i alt 712 berørte flyvninger og traf alle til rådighed stående forholdsregler, idet erstatningsflyveplanen tilsigtede at forårsage færrest mulige gener for alle passagerer. Lufthansa AG [org. s. 4] bøjede den 18. oktober 2019 af og varslede en lønstigning på 2%. Advarselsstrejkerne hos Lufthansa blev afblæst, mens strejken hos sagsøgte blev fastholdt, selv om der ifølge sagsøgte ikke var noget grundlag herfor. Strejken var dermed ifølge sagsøgte ikke en del af et luftfartsselskabs normale drift, og den kunne heller ikke kontrolleres af sagsøgte,

navnlig da udvidelsen af strejken og forlængelsen af perioden udgjorde en usædvanlig omstændighed, som sagsøgte ikke kunne undgå.

3. Retsforhandlingernes hidtidige forløb:

Retten i første instans gav ikke medhold i søgsmålet. I retlig henseende gav den på grundlag af de beskrevne faktiske omstændigheder udtryk for den opfattelse, at det kunne lægges til grund, at den strejke, der havde medført aflysningen af flyvningen, var en usædvanlig omstændighed som omhandlet i artikel 5, stk. 3, i forordning (EF) nr. 261/2004, som var uden for sagsøgtes kontrol. Selv om Lufthansa AG som koncernens moderselskab havde imødekommet kravene, blev strejken ikke blot fastholdt, men endda udvidet. Desuden kunne sagsøgte som datterselskab til Lufthansa AG ikke indgå nogen bindende aftale for moderkoncernen. Sagsøgte udarbejdede, selv om strejken blev udvidet med kort varsel, en nødplan. Det forhold, at perioden blev forlænget med kort varsel efter strejkens begyndelse, var ifølge retten uden for sagsøgtes kontrol. På denne dag var 712 flyvninger berørt af strejken, og heraf lykkedes det sagsøgte at begrænse aflysningerne til 158 flyvninger og dermed til det, der ikke kunne undgås.

Sagsøgeren har iværksat appel til prøvelse af denne dom og gjort gældende, at retten i første instans begik en retlig fejl. Sagsøgeren har ved appellen nedlagt påstand om, at der gives medhold i søgsmålet i det hele.

[udelades]

Landesgericht Salzburg (den regionale domstol i Salzburg) skal nu som appeldomstol træffe afgørelse om denne appel[.] [udelades]

Der verserer fire yderligere sager ved Landesgericht Salzburg som appeldomstol, hvori sagsøgerne på baggrund af identiske faktiske omstændigheder har gjort krav om kompensation gældende. I disse sager blev der dog givet medhold i søgsmålene i første instans. Eurowings GmbH, som også er sagsøgt i disse sager, har ved de respektive appeller ud over en påstand om, at afgørelserne ændres, således at søgsmålene forkastes, også nedlagt subsidiær påstand om, at Den Europæiske Unions Domstol forelægges to spørgsmål til præjudiciel afgørelse vedrørende strejken som en usædvanlig omstændighed. [Org. s. 5]

Retlig bedømmelse:

4. Retsgrundlag:

Artikel 5, stk. 3, i forordning (EF) nr. 261/2004 fritager det transporterende luftfartsselskab fra pligten til at udbetale kompensation i henhold til artikel 7, hvis det kan godtgøres, at aflysningen skyldes usædvanlige omstændigheder, som ikke kunne have været undgået, selv om alle forholdsregler, der med rimelighed kunne træffes, faktisk var blevet truffet.

Det fremgår af 14. betragtning til forordning (EF) nr. 261/2004, at de transporterende luftfartsselskabers forpligtelser begrænses eller bortfalder, hvis en begivenhed skyldes usædvanlige omstændigheder, som ikke kunne have været undgået, selv om alle forholdsregler, der med rimelighed kunne træffes, faktisk var blevet truffet. Sådanne omstændigheder kan bl.a. indtræffe som følge af strejker, der berører det transporterende luftfartsselskabs drift.

5. Præjudicielle spørgsmål:

Vedrørende sag C-195/17 har Den Europæiske Unions Domstol fastslået, at begivenheder, der på grund af deres karakter eller oprindelse ikke er et led i det pågældende luftfartsselskabs sædvanlige aktivitetsudøvelse, og som ligger uden for luftfartsselskabets faktiske kontrol, kan betegnes som usædvanlige »omstændigheder« i den forstand, hvori dette udtryk er anvendt i artikel 5, stk. 3, i forordning (EF) nr. 261/2004. De omstændigheder, der henvises til i 14. betragtning, fører ikke nødvendigvis og automatisk til fritagelse fra pligten til at udbetale kompensation. Det skal fra sag til sag vurderes, om de kumulative betingelser er opfyldt, nemlig at begivenhederne på grund af deres karakter eller oprindelse ikke er et led i det pågældende luftfartsselskabs sædvanlige aktivitetsudøvelse og ligger uden for luftfartsselskabets faktiske kontrol. Under hensyntagen til formålet med forordningen, som er at sikre et højt beskyttelsesniveau for passagererne, skal begrebet »usædvanlige omstændigheder« fortolkes strengt. Ved vurderingen af en strejke skal det ikke tages i betragtning, om strejken på grundlag af gældende national lovgivning er lovlig eller ej, for således at foretage vurderingen uafhængigt af social- og arbejdsmarkedslovgivningen i hver enkelt medlemsstat. Omstrukturering og reorganisering af virksomheder er en del af den normale forvaltning af sidstnævnte. En vild strejke blandt det pågældende luftfartsselskabs personale, som skyldtes luftfartsselskabets uventede meddelelse om en omstrukturering af virksomheden, udgør ifølge denne afgørelse virkeliggørelsen af en risiko, som er en del af det pågældende luftfartsselskabs sædvanlige aktivitetsudøvelse. [Org. s. 6]

Den Europæiske Unions Domstol besvarede det præjudicielle spørgsmål således, at artikel 5, stk. 3, i forordning (EF) nr. 261/2004, jf. 14. betragtning hertil, skal fortolkes således, at det spontane fravær af en væsentlig del af flypersonalet (»vild strejke«) som det i hovedsagerne omhandlede, der skyldes et luftfartsselskabs uventede meddelelse om en omstrukturering af virksomheden, hvilket fravær ikke sker på opfordring fra virksomhedens medarbejderrepræsentanter, men spontant på medarbejdernes eget initiativ, idet de sygemelder sig, ikke er omfattet af begrebet »usædvanlige omstændigheder« som omhandlet i denne bestemmelse.

Den Europæiske Unions Domstol har dog hidtil ikke skullet tage stilling til faktiske omstændigheder, som er stærkt præget af forhold, der går på tværs af en koncern. Der opstår derfor det spørgsmål, om og hvor længe det er en del af det pågældende luftfartsselskabs sædvanlige aktivitetsudøvelse, at datterselskabets medarbejdere tilslutter sig en fagforenings opfordring til strejke mod koncernens

moderselskab med henblik på at støtte krav, som forfølges af medarbejdere ved koncernens moderselskab gennem en fagforening. Dette spørgsmål opstår først og fremmest, når strejken i datterselskabet »selvstændiggøres«, efter at der er opnået enighed mellem fagforeningen og koncernens moderselskab, idet fagforeningen UFO uden kendelige grunde fastholder strejken og endda udvider den, og kabinepersonalet følger denne opfordring.

Det fremgår af præmis 27 og 28 i Domstolens dom i sag C-315/15, at det er begivenheder, der på grund af deres karakter eller oprindelse ikke er et led i det pågældende luftfartsselskabs sædvanlige aktivitetsudøvelse, og som ligger uden for luftfartsselskabets faktiske kontrol, der kan kvalificeres som »usædvanlige omstændigheder«, idet de nævnte betingelser skal være kumulativt opfyldt. Appeldomstolen udleder af den samlede besvarelse af de præjudicielle spørgsmål, at luftfartsselskabets faktiske kontrol ikke kun har betydning for spørgsmålet om, hvorvidt konsekvenserne kunne have været undgået ved iværksættelse af passende forholdsregler, men også for afgrænsningen af, om bestemte begivenheder stadig er en del af det pågældende luftfartsselskabs sædvanlige aktivitetsudøvelse.

Spørgsmålet om bevisbyrden synes i henhold til præmis 27 og 28 i Domstolens dom C-315/15 at være afklaret således, at det transporterende luftfartsselskab både skal godtgøre, at der forelå en usædvanlig omstændighed, og at de usædvanlige omstændigheder på ingen måde kunne have været undgået ved iværksættelse af passende foranstaltninger. Foranstaltningerne skal på det tidspunkt, hvor de usædvanlige omstændigheder indtræffer, navnlig opfylde de betingelser, som det pågældende luftfartsselskab teknisk og økonomisk har ansvaret for. Som supplement hertil er det dog hidtil ikke blevet afklaret, om det henset til den beskrevne [org. s. 7] bevisbyrde og beviskravet til sagsøgte anbringende er tilstrækkeligt, at sagsøgte hævder, at opfordringen til strejke er blevet fastholdt og endda tidsmæssigt udvidet af fagforeningen, selv om koncernens moderselskab har opfyldt kravene. I denne sammenhæng er det værd at nævne, at sagsøgeren har foreholdt sagsøgte, at denne ikke har udtalt sig om indholdet af strejken eller om de krav, som sagsøgte medarbejdere forfulgte.

Ifølge den forelæggende ret må der i denne sammenhæng ikke stilles overdrevne beviskrav til det sagsøgte luftfartsselskabs anbringende og bevisbyrde. Denne kan heller ikke strækkes så langt, at alle tænkelige grunde, som abstrakt kan tilregnes luftfartsselskabet, til, at fagforeningen og de medarbejdere, som var blevet opfordret til strejken, fastholdt denne, skal være udelukket. Såfremt strejken er foranlediget af, at der ikke sker fremskridt i lønforhandlingerne, og der herefter alligevel opnås enighed, sker fastholdelsen og udvidelsen af strejken uden grund, hvis ingen af de årsager hertil, som ville kunne tilregnes sagsøgte, fremkommer under sagen.

Henset til den strejkehåndtering, som blev gennemført af koncernens moderselskab og sagsøgte som dettes datterselskab, således som det er blevet konstateret, er det muligt at anlægge den betragtning, at det på en dag, hvor 712 flyvninger blev aflyst, nødvendigvis var umuligt at betjene alle flystrækninger, og

at der måtte prioriteres. Ved en sådan omstrukturering synes det derfor principielt at være lovligt at prioritere, således som sagsøgte har gjort gældende under påberåbelse af hensynet til færrest mulige gener for alle passagerer. Sagsøgeren har ikke underbygget sin kritik af denne fremgangsmåde, og som følge af den gennemførte omstrukturering af flyveplanen måtte der i sidste ende kun aflyses 158 flyvninger.

[udelades]

ARBEJDSDOKUMENT